

החברותא

בס"ד ערש"ק פר' תרומה ב' אדר תשס"ו

החברותא בטאנן פנימי לחברים גליון מס 273

פנינים יקרים

ויקחו לי תרומה (כ"ה, ב') איתא בתד"א הוסמכה פרשת תרומה לסוף משפטים כיון שאמרו בני ישראל נעשה ונשמע אמר הקב"ה למשה ויקחו לי תרומה, ע"כ מפי השמועה שמענו, לפיכך כתוב בלשון ויקחו לי תרומה בתוספת 'ואו' שלא די במה שאמרו נעשה ונשמע אלא צריך גם להיות להלכה ולמעשה. (לבוש יוסף)

ויקחו לי תרומה (כ"ה, ב') לא נאמר ויתנו לי תרומה, זה שאמר הכתוב אהבתי אתכם אמר ה' - (מד"ח). הכוונה היא כי יותר ממה שהאדם נותן בצדקה הוא מקבל כל זה מרוב אהבת ה' לעמו. (אלשיך הק')

מאת כל איש אשר ידבנו לכו תקחו את תרומתי (כ"ה, ב')... נועם העליון שופע תמיד. אבל צריכים כלי לקבל על ידו שפע נועם העליון. ודע שע"י צדקה נעשה הכלי - כי צדקה היא נדיבות הלב כמ"ש מאת כל איש אשר ידבנו לכו תקחו את תרומתי.

ויקחו לי תרומה (כ"ה, ב') פירוש דהתרומה היא נדיבות הלב דבני ישראל והיא המכונה כנסת ישראל ולי תרומה פירוש שהקב"ה הוא עצמו התרומה והנדיבות. זהו יחוד דקוב"ה ושכינתיה פירוש שמכיר שגם כל מעשה התחתונים הכל מאת השי"ת.

ויקחו לי תרומה (כ"ה, ב') פירש"י לי לשמי, הכוונה שלא יהיה כוונת התורם לזכות להשראת השכינה ג"כ רק לשמי ממש לעשות רצונו יתברך, שזה טוב מהכל ועי"ז ושכנתי. (חדושי הרי"ם)

ועורות תחשים (כ"ה, ה) פרש"י מין חיה ולא היתה אלא לשעה והרבה גוונים היו לה. רמז יש לדבר כי מצויים בני אדם שיש להם הרבה גוונים ומשתנים לפי העת והשעה. לאנשים אלו אין קיום מפני שכל מעשיהם בשקר ובצביעות ולפיכך אינם אלא לשעה. (חדושי ירד' הלוי)

ועשו לי מקדש וגו' (כ"ה, ח) מקדש מלשון קדושה היא פרישה והבדלה. וכפי המיעוט שממעת האדם עצמו ומעשיו לשמו יתברך כן זוכה להיות השראת הקדושה בתוכו, והשי"ת עשה כן להיות נתלה הקדושה בעשיה דייקא כדי להעלות עי"ז כל המעשים.

ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם (כ"ה, ח) איתא בפסיקתא בשעה שאמר הקב"ה למשה ועשו לי מקדש, נודעו משה ואמר: כיצד יכול האדם לבנות בית לקב"ה הלא כתוב הן השמים ושמי השמים לא יכלכלוך, אמר לו הקב"ה לא לפי כוחי אני מבקש אלא לפי כוחכם, עשרים קרש צפון, עשרים בדרום ושמונה במערב. ובשעה שאמר הקב"ה את קרבני לחמי וגו' אמר משה אם מכנים אני את כל החיות שבעולם יש בהן העלאה אחת? או כל העצים יש בהן הבערה אחת? אמר לו הקב"ה לא כשם שאתה סבור אלא את הכבש האחד תעשה בבוקר. מדברי חז"ל אנו למידין כי אין הקב"ה בא בטרונאי עם בריותיו אלא כל אחד מחוייב לעשות רק את מה שיש בכוחו, וכן אמר שלמה המלך ע"ה: כל אשר תמצא ירך בכחך עשה. היינו לפי כחך ולא יותר, אנו צריכים לעשות רק את המוטל עלינו, וכמו שאמר השי"ת: פתחו לי פתח כמחט של סדקית ואני אפתח לכם כפתחו של אולם. (חפץ חיים)

ועשו ארון עצי שטים, אמתים וחצי ארכו, ואמה וחצי רחבו, ואמה וחצי קומתו (כ"ה, י) כל מדותיו של ארון העדות היו שבוורות בחצאי אמות ללמדנו שמי שמבקש ללמוד תורה צריך להשפיל את עצמו.

ועשו ארון עצי שימים (כ"ה, י) מפני מה בכל הכלים כתוב ועשית לשון יחיד ואילו בארון כתוב ועשו בלשון רבים? יש בזה רמז שאין גופה של תורה יכולה להתקיים אלא בכללות ישראל כי לא יתכן שיחיד יקיים את כל התורה שהרי יש מצוות השייכים לכהן דיקא ויש מצוות השייכים לישראל דיקא וכן על זה הדרך, לכן אמר הכתוב ועשו לשון רבים שכל אחד מישראל משלים את החסר של השני, וכך מקיימים את התורה כולה. (ע"פ אה"ח)

ונשא אהרן את שמות בני ישראל (כ"ה, כ"ט) כי השם הוא שורש כח חיות נפשו במקורה ומקום אצילותה למעלה למעלה, וללב אהרן האוהב ישראל גלויים סודות כל הנפשות בשרשן. (צדקת הצדיק)

שיחת קודש ממורנו ורבנו זיע"א

273

שיחת הרא"ש ז"ע"א ע"ק פרשת ויקרא תשל"ה (לפנות בא"ק), נכתב ע"י הר"פ כפ' הבית.

חי חי הוא יודיק - החי יודה לעצמו

מפעולת האדם שישודו מעפר אלא מציאות הוי' שנפח באדם רוח חיים ויהי האדם לנפש חיה. וזהו "ומבשרי אחזה אלוך" (איוב יט) מהבשר שלי דייקא, איך הבשר שלי האמור להיות דומם-עפר איך מזוי יד ורגל. הרי שמתוך ראית הזוהר יד ורגל רואים את האלקות אשר נפח באפיו נשמת חיים.

וזהו "חי חי הוא יודיק" (ישעיה לח) מה שהאדם עושה אין זה מציאות עצמית כי הלא הוא דומם-עפר ומה שרואה חיות כל שהיא אצל האדם אינו אלא ממקור החיים שהוא מציאות הוי' אשר נפח באדם נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה. אם כן אין לאדם לראות את עצמו בבחינת חי אשר בו, כי אז הוא לוקח כתר הבוב"ה ומלבישו על עצמו. נכון שההבדל דק מאד בין לראות את עצמו חי בכח העובדא שהקב"ה נפח באדם נשמת חיים ויהי באדם לנפש חיה, לבין לראות את עצמו דומם אלא שמציאות ה' הוא זה שנפח באדם נשמת חיים ועי"ז נהיה האדם נפש חיה במציאות הוי' השוכנת בתוך האדם. אמנם מהאמת אסור לנו לברוח מציאותנו ביסוד הבריאה אינו אלא עפר מן האדמה. הלא מקרא מלא הוא (בראשית ב, ו): וייצר ה' אלקים את האדם עפר מן האדמה. ומה שנפח נשמת חיים והאדם נהיה לנפש חיה אין זה אלא מהשפעת ה' שהוא הכתר של הרבש"ע הרוצה בדרך זו לשכון בתחתונים.

בזה שהאדם יתמיד בהכרה שהוא דומם-עפר ויתמיד בהכרה שהחיות שיש בו אינו חלק מהטבעיות שלו אלא שהוא מציאות הוי' שהוא מקור החיים, בזה ממליך את הרבש"ע בהתבטלות גמורה, ברבוי ההכרה שהוא דומם מעביר בהכרח את ההבנה שכל הזוהר יד ורגל [וכ"ש כל הבנה שכלית והפעלה חשיבתית], אינו אלא מציאות הוי', יתר על כך עולה שמתוך רבוי

לך דומיה תהלה (תהלים ס"ה) דומיה מלשון - שוויגען (שתיקה) ומלשון דומם. כאשר לך הדומיה הנך במצב של תהלה. הרא"ש הדגיש שלא יתכן שהנך המהלל. כי כאשר הנך המהלל אינך בדומיה. אלא שעצם העובדא שיש בני אדם אשר הם בבחינת דומם-דומיה, בזה יש הלול ושבח לרבש"ע בורא כל העולמים, דהלא "מותר האדם מן הבהמה אין" ואם האדם אינו אלא מציאות "בהמה". איך ניתן לומר עליו כאלו שהוא בעל שכל ואיך ניתן ליחס אליו פעולות שנעשים כאלו הם הפעולות של האדם, שברור שהאדם דומה לבהמה, כמו שלא שייך ליחס פעולה מסוימת לבהמה כך גם לא שייך ליחס את הפעולה אל האדם. מתוך כך צריך להיות ברור כשמש בצהרים שהפעולה שנעשתה אינה אלא מציאות הוי' ב"ה, המתלבש בתוך מציאות האנושי עד שנראה כאלו האדם עשהו.

הרצון של הקב"ה בבריאת האדם שיהיה לו משכן בתחתונים, איך יש לרבש"ע משכן בתחתונים? בזה שברא את האדם עפר מן האדמה שהיא מציאות של דומם ונפח באפיו נשמת חיים כדי שיכיר את הדומם שבו (ראה בראשית ב, ו). כשהאדם בו נפח ה' נשמת חיים - אינו מתכחש בדומם שבו, על ידי כך מתגדל ומתקדש שמו של הקב"ה. נמצא שבפועל לא עשה האדם שום דבר בכדי שיהיה לרבש"ע משכן בתחתונים מלבד ההכרה במציאות הקיומית ש"מותר האדם מן הבהמה אין" וזהו "לך דומיה". כלומר מבקשים מהאדם להיות בדומיה בשתיקה ולהיות דומם וממילא תהיה התוצאה "תהלה" בזה שיש לרבש"ע משכן בתחתונים.

כאשר מתבונן האדם שהוא מציאות דומם ממש, מתפלא על עצמו איך יכול הדומם להזיז יד ורגל ואז מכיר האדם שאפילו להזיז יד ורגל אינו

שיחת קודש ממורנו ורבנו זיע"א

המשך מעמי קודם

273

תופס מקום אצלי כלל. דהלא כל מציאות החי שבי אינה אלא מציאות הוי' וממילא ומי חי? למי יש רגש של טוב לוי' לרבש"ע! ולמי יש רגש של רע לוי' לרבש"ע! שיבא החי ברוך הוא הנמצא בתוך מציאות האנוש ויודה לחי שהוא מקור החיים בורא כל העולמים ועיי' יחי' לרבש"ע משכן בתחתונים.

הדרך הזאת לכאורה קשה מאוד כי מי יהיה מוכן לוותר על כל תחושת החי שבו ולהשאר דומם, וכיוון שחפץ ה' בתקונו של עולם לכן מביא הקב"ה על האדם סבל, כדי שבאמצעות הסבל יתעורר האדם להתבונן במעשיו ובהליכות חייו הטובים הם, הישרים הם, הנכונים הם עד שמגיע תוך רבוי ההתבוננות להבנה שבעצם הכל הוא רבש"ע, על כעין זה אמר דוד המלך ע"ה (תהלים קי"ט) טוב לי כי עוניתי למען אלמד חוקיך, כי האדם אינו עושה שום פעולה מבלי שיהי' כי סיבה חיצונית שתדחוף אותו למטרה זו, והסבל זהו הסיבה המועילה ביותר, מפני שהסבל נוגד את מטרת הבריאה כמו שכתוב מפי עליון לא תצא הרע - כי אם הטוב (מתוך איכה ג', והפירוש) ולכן כאשר נתקל האדם בסבל ומצוקה מיד עולה בדעתו על מה ולמה באה אלי הצרה והמצוקה הזאת, אין זה: אלא למען אלמד חוקיך.

אולם כדי לקבל את הסיבה שהוא הסבל והמצוקה ולהשתמש בו בכוון המועיל דהיינו להעבירו אל צד הקדושה, מוכרח האדם להכיר מציאותו בשורש שהיא מציאות דומם-עפר ורק אז רואה את הסיבה כמציאות הוי' בבחינת חי, והאדם כאשר מחבר את החי הנמצא בתוך מציאות האנוש לבחינת חי מקור החיים, משיג מטרת הבריאה משכן בתחתונים, לתקן עולם במלכות שד"י.

והנה בעצם כדי להתעורר בהשגת מטרת האדם אין הכרח לסבול ממש, די לו בהפרעות קלות אם ממנה לקח את כוון ההתעוררות. עוד יתכן

ההכרה שהוא דומם-עפר. דוחה כל ערך עצמי אפילו הערך בעצם ההכרה שהחיות שבו הוא מציאות הוי' כי אם יש לי הכרה בחיות הקודש נהייתי משהו ערכי מעבר למציאות הדומם-עפר שבי, וזה לא נכון. לכן ההכרה שהחיות שבו הוא מהרבש"ע מעביר לרבש"ע ואומר: חי חי כלומר אתה רבש"ע החי לעולם אתה יתב"ש מחיה את ההכרה שאני דומם-עפר והחיות הוא שלך. כי מתוך היותי דומם אין לי כל יכולת לשים לב ולהכיר שהכל מציאות הוי' ב"ה. נמצא לפי"ז שהפירוש חי חי יודוך. הוא כך, אומרים לרבש"ע: אתה רבש"ע חי - מקור החיות קח את החי - נשמת החיים שנפחת באדם ויודוך - תהיה מודה לעצמך, כי האדם אף לאחר שנפחת באפיו נשמת חיים ונהיה אנוש, לא השתנה מהדומם שבו כי גם על האנוש נאמר (תהלים ח) מה אנוש כי תזכרנו ובן אדם כי תפקדנו, כך שאין כל סכוי שהאדם יהלל את הרבש"ע ממציאות האדם שבו. (אמר הכותב: עיין פי' מהרי קארו... על הפסוק חי חי הוא יודך). יסוד הבחירה הוא במרקם העדין בין האפשרות לראות את עצמו דומם לבין האפשרות לראות את עצמו כבעל שכל, כאשר האפשרות בכח שכלו לדמיין לעצמו כאלו הוא האנוש הוא זה שחי. מה נגרם לאדם במצבים אלו? שבמקום לראות בכל פרט ופרט שלית ליה מגרמי כלום. מפתח האדם חשיבה של ה"אני", והתוצאה היא כשטוב לו יש לו ההרגשה שאכן טוב לו ועיי' מתפתח אצלו רגש של גאווה, כמו שכתוב (דברים ח) כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה, וכשרע לו מתפתח אצלו ההרגשה של עצבות יאוש ודכאון. נמצא בזה שהאדם רואה החיות שבו כמציאות אנושי הוא בעצם עוקף את הבחירה והולך ומסתבך בין הגאווה ליאוש. אבל אם יסוד הבחירה שלו הוא להכיר את האמת שביצירת האדם לא נברא אלא עפר וממילא אינו אלא דומם. רק שכל ענין הטוב לי והרע לי אינו

מאד אלו שמשוגלים להתעורר באופן האמור, ולכך אין מנוס מלסבול סבל כל שהוא, לכל אחד במסגרת חיי היום יום שלו, יש שהסבל מתבטא בעניינים רוחניים, ויש שהסבל מתבטא בעניינים גשמיים, יש שהסבל מתבטא במשהו פנימי, ויש שהסבל מתבטא במשהו חיצוני. הצד השווה שבהם שהסבל בא לעורר את האדם. כך שכל שהלמוד מהסבל ישיג מטרתו, יביא לכך שהעורר לסבל יופחת בהתאם. הצד השווה שנכיר את מציאותנו האמיתי אחרת עלולים ליפול בפח היאוש. - עלינו לקבוע במסמרים ולומר צריכים להלחם, הדרך קשה, אבל בודאי זה אפשרי וכדאי להשתדל בהם...

שאפילו אם יהיה במצב של שלווה ממש בכ"ז יהיה ניתן להשיג את המטרה ואת ההתעוררות הנכונה. דהלא יצר לב האדם רע מנעוריו (בראשית ח) וכאשר האדם נמצא במצב של שלווה מוחלטת עלולה להתעורר אצלו הרגשה כאלו הוא צדיק ומושלם. ככל שההרגשה הזאת תתחזק תיתן השלווה אותותיה במחשבות האדם ותטעה אותו כאלו אף פעם לא חטא. ומכיון שמחשבה זו לא נכונה דהלא אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא (קהלת ז כ) קולט האדם טעותו, ומתמלא בבקורת עצמי בבחינת חטאתי נגדי תמיד (תהלים נא) ועי"כ מכיר את מציאותו האמיתי שאין לו ערך עצמי מלבד היותו דומם, נמצא שיתכן תקון הבריאה במצב של שלווה, אלא בפועל מעטים

שהשמחה במעונם

הר"ר יצחק שוקרון ומשפ' להולדת הנכד

הר"ר יהודה ליב פרוש ומשפ' להכנס הנכד לעול המצוות

הר"ר שמעון ספרין ומשפ' להולדת הבן

הר"ר נחום מילר ומשפ' לאירוס' הנכדה והולדת הנכד

הר"ר דוד דרלי ומשפ' לאירוס' הבן

הר"ר משולם מורגנשטרן ומשפ' לאירוס' הבן

הבה"ח דוד מורגנשטרן לאירוסיו

הר"ר מרדכי גולדברג ומשפ' לנישואי הנכד ולהכנס הנכד לעול המצוות

הר"ר שמואל קלירס ומשפ' לנישואי הנכדה

הר"ר אהרן קלירס ומשפ' לנישואי הבת

הר"ר דב בער ווייזער ומשפ' לנישואי הבן הבה"ח יואל ווייזער לנישואיו

הר"ר יצחק יששכרופ ומשפ' לנישואי הבת

משפ' פשקוס להכנס הבן והנכד לעול המצוות

ח"ל ע"י

משרכת וחברותא
רח שני 3

02 - 5829688 ☎

פקס: 02 - 5325477

ת.ד. 5080

ירושלים 91050

כוס תנחומים

להר"ר גדליה סגל הי"ו

על פטירת אחיו ז"ל ת. נ. צ. ב. ה.

לעילוי נשמת מוה"ר ר' אשר ב"ר אריה מרדכי זצ"ל זי"ע